

Janina Sabaliauskaitė
Pasitikėjimas

Trust
2023 11 23
2024 01 12

Pasitikėjimo zonos

Janinos Sabaliauskaitės fotografijų paroda „Pasitikėjimas“ yra pirmoji menininkės solo paroda Lietuvoje. Fotografės žvilgsnis aprėpia skirtingus artumo ir tolumo, momentinio ir monumentalaus laiko registrus. Tai ir intymūs *queer* žmonių portretai, ir kūrinių peizažai, ir drąsus žvilgsnio *sudaikinimas* (nuo angliško žodžio *dyke* – „lesbė“); ne sudaikinimas, o atvirkiškiai – subjektyvumo išskleidimas; žvilgsnio gražinimas toms ir tiems, kurie ilgą laiką buvo keistenybių geidžiančios kameros objektas (pavyzdžiui, sukeistinti Diane Arbus žmonės). Janinos fotografijose abipus kameros susitinkantys žvilgsniai kuria pasitikėjimą, palaikymą, artumą; ne lemiamą momentą, o intymią istoriją *iki ir po*. Tai performatyvi fotografija, laiką skaičiuojanti kitaip – ilgas procesas kartu ieškant tinkamos erdvės, rakurso, šviesos. Tik ilgai būnant kartu ir visiškai pasitikint kuriami kreivi ir ori fotografija.

Pasitikėjimas yra abipusės pagarbos santykis, tarsi žemės trauka palaikantis kintančias tapatybes. Jis svarbus fotografijų autorei, kurios ne tik kamera, bet ir kūnas tampa mediatoriumi tarp fotografuojamų žmonių ir aplinkos – intymios ir atšiaurios, aistringos ir stichiškos. Beveik klasikinės rimties pačios fotografės atspausti nespalvoti portretai yra tik nedidelė nuolat augančio *queer* bendruomenės archyvo dalis. Lietuvos kontekste *queer* fotografijos pradžią galima sieti su Veronikos Šleivytytės fotografijomis, įkūnijusiomis jos „gyvenimo filmą“, ir Virgijaus Šontos homoerotišku žvilgsniu į kūną. Nespalvota estetika ir rankų darbas artimi ir J. Sabaliauskaitei. Jos fotografuojami *queer* žmonės „kalbasi“ ir su Aušros Griškonytės Volungės, Samantos Matų (Arcanos Feminos), Laimos Stasiulionytės bei suomių menininkės Auroros Reinhard jau nepriklausomoje Lietuvoje sukurtais LGBTQ+ bendruomenės portretais. Žvelgiant plačiau verta prisiminti Nan Goldin kreivų geismų ir priklausomybių karuselę ir Catherine Opie lesbiečių porų namų aplinkoje portretus. Pati J. Sabaliauskaitė labiau pabrėžia *queer* spaudos – žurnalų ir žinių – svarbą. Pasak menininkės, įkvėpimo ji sėmėsi iš 1984–2006 m. JAV leisto žurnalo „ON OUR BACKS: Entertainment for the Adventurous Lesbian“ („Gulom ant nugaros: pramogos nuotykingai lesbietei“). Janina taip pat yra viena iš LGBTQ+ žurnalo „Kreivės“ įkūrėjų.

Šioje parodoje labai svarbus ir geismo, malonumo įvaizdinimas. Fetišistinė ir sadomazochistinė estetika, kūno grožis ir skausmas susipina į poetinę viziją, kurioje erotizuojama gamtos stichija. Ežero pakrantės meldai dar niekada neatrodė tokie paslaptingi, kaip pro juos žvelgiant į kaukėtą ir savo galią suvokiantį *dyke* kūną. Vis dar „nematomiems“ *queer* žmonėms Lietuvoje tai – reta atgaiva. Gamtos ir žmogaus erotinė įkrova tarsi pratęsia V. Šontos homoerotišką žvilgsnį į kūną ir uolienas, primenančias vyro lytį, tačiau Janinai svarbesnė moters kūno morfologija. Ji į žemę ir uolas žvelgia ne skulptūriškai, o veikia mitologiškai, kartu akcentuodama pasikeitusį antropoceno eros požūrį. Jei anksčiau žemė reiškė išteklius, tai J. Sabaliauskaitės fotografijose Žemė yra ir dievybė, ir planeta, ir dirvožemis, ir stichija. Čia susitinka Marijos Gimbutienės archeomitologija, Jameso Lovelocko ir Lynn Margulis Gajos teorija ir ekoseksualumo pradininkų Beth Stephens bei Annie Sprinkle

idėjos, žemės meną pakeitusios į Žemės meilę. Žemės ir moters kūno paralelės Janinos fotografijose rezonuoja ir su amerikiečių kilmės italų menininkės Suzanne Santoro pastangomis gražinti kultūrai išcenzūruotą moters lytį jos 1974 m. išleistoje fotoesė „Per una espressione nuova“ („Naujos išraiškos link“). Tai ypač išryškėja pažvelgus į ant židinio atbrailos eksponuojamą autorės kūno atlieją.

J. Sabaliauskaitės „Pasitikėjimas“ nėra tik fotografijų paroda – tai ir saugios erdvės kūrimas. Menininkė ne fiksuoja, dokumentuoja, o veikia inicijuoja ir steigia, įsiklauso ir atskleidžia sau artimus žmones. Ji pati yra viena iš bendruomenę kuriančių narių, užrašantių tos bendruomenės gyvenimą šviesa ir šešėliais. Janinos fotografijos – ne atvaizdai, o buvimo forma, žmogaus ir žemės kūniškas bendrabūvis. Jose gyvena mylimi ir paliekami, plakami ir godojami kūnai. Juos sprogdina artumas, vienvė ir geismas, kūnų peizažus įkraunanti žemės galia. Galerija „Drifts“ dabar yra svečių kambarys ir miegamasis, baltas kubas ir bendruomenės namai. O žvelgiant iš tūkstantmečių perspektyvos – intymūs uolienu raštai, žemei pačiai rašant savo – dangaus kūno – istoriją.

Laima Kreivyte

Janina Sabaliauskaitė (g. 1991 m. Vilniuje) – fotomenininkė, kuratorė, dirbanti su archyvine medžiaga ir analogine fotografija, gyvenanti Niukasle prie Taino, JK. 2014 m. baigė fotografijos, video meno ir skaitmeninio vaizdavimo bakalauro studijas Sanderlando universitete. 2023 m. kartu su Ieva Kotryna Ski sukūrė projektą „Dyke Into“, eksponuotą „JCDecaux Lietuva“ reklaminiuose stenduose Vilniuje. 2022 m. atidaryta pirmoji menininkės paroda „Siunčiant meilę“ („Sending Love“) „Northern Gallery for Contemporary Art“, Sanderlande, JK, taip pat jos kuruota retrospektyvinė fotografo Rimaldo Vikšraičio paroda. 2020 m. kartu su Laura Varžgalyte inicijavo LGBTQ+ meno ir aktualijų žurnalą, spausdinamą Vilnius *queer* festivalio „Kreivės“, 2017 m. tapo viena iš *queer* feministinio festivalio „SapfoFest“ organizatorių. 2017 m. kartu su Jade Sweeting kuravo žurnalo „On Our Backs“ ir jo redaktorės, fotografės Phyllis Christopher archyvinę parodą „The NewBridge Project“ erdvėje, Niukasle prie Taino, JK. 2023 m. Janina nominuota „North East Culture Awards“ (Šiaurės Rytų kultūros apdovanojimams (JK)) geriausio metų vizualaus meno kūrėjo apdovanojimui už solo parodą „Siunčiant meilę“ (apdovanojimams bus teikiami 2023 m. gruodžio mėn.)

Kuratorė Laima Kreivyte

Parodos architektė Ieva Cicėnaitė

Teksto redagavimas ir vertimas: Alexandra Bondarev

Grafinis dizainas: Monika Janulevičiūtė

Parodą finansuoja Lietuvos kultūros taryba ir

Vilniaus miesto savivaldybė.

Zones of Trust

This exhibition of Janina Sabaliauskaitė's photographs is her first solo show in Lithuania. The photographer's gaze encompasses different registers of nearness and distance, instant and monumental time: her works span from intimate portraits of queer people to landscapes of bodies, all marked by a bold dyke gaze; albeit through a lens, there is no objectification here, but on the contrary, an unfolding of subjectivity; returning the gaze to those who have long been the target of the camera's lust for strangeness (e.g. the "freaks" of Diane Arbus). In Janina's photographs, the glances that meet on both sides of the camera create mutual trust, support, and proximity; it is not about one decisive moment, but an intimate story of *before* and *after*. Her photography is a performative act, where time is counted differently - a long, collaborative process of finding the right space, angle, and light. Queer and dignified photography can only be created by being together for a long time and with complete mutual trust.

Trust is a relationship of mutual respect, sustaining changing identities like gravity. This relationship is highly important to the photographer: not only her camera, but also her own body becomes a mediator between the people photographed and the environment, the latter both intimate and hostile, both passionate and elemental. These almost classically serious black-and-white portraits, printed by the photographer herself, are only a small part of the ever-growing archive of the queer community. In the Lithuanian context, the beginning of queer photography can be associated with the photographs of Veronika Šleivyte, embodying her "life film", and Virgilijus Šonta's homoerotic gaze on the body. The monochrome aesthetic and manual work are also characteristic of Sabaliauskaitė's practice. Her photographs of queer people are also in dialogue with the portraits of the LGBTQ+ community by Aušra Griškonytė Volungė, Samanta Matú (Arcana Femina), Laima Stasiulionytė, and Finnish artist Aurora Reinhard, all created in already independent Lithuania. Looking at a broader context, it is worth remembering Nan Goldin's carousel of queer desires and addictions, and Catherine Opie's portraits of lesbian couples in their homes. Sabaliauskaitė, in turn, puts an emphasis on the importance of the queer press - magazines and zines. According to the artist, she was inspired by the magazine ON OUR BACKS: Entertainment for the Adventurous Lesbian, published in the US between 1984-2006. Janina is also a co-founder of the Lithuanian LGBTQ+ magazine Kreivės.

Another important aspect of this exhibition is the representation of desire and pleasure. Fetishist and sadomasochist aesthetics, the beauty and pain of the body are all intertwined in a poetic vision that eroticises elemental nature. Lake-side reeds have never looked so mysterious as when looking through them at a masked dyke body, aware of its power. For the still "invisible" queer people of Lithuania, this is a rare and refreshing treat for the eyes. The erotic charge of nature and human can be seen as an extension of Šonta's homoerotic gaze on the body and rocks reminiscent of the male gender, but for Janina, the morphology of the female body is

more important. The way she looks at the earth and rocks is not sculptural, but rather mythological, emphasising the changed attitude of the Anthropocene era: whereas previously the earth meant resources, in Sabaliauskaitė's photographs the Earth is a deity, a planet, soil and an element. These pictures are like an encounter of the archaeomythology of Marija Gimbutas, the Gaia Hypothesis of James Lovelock and Lynn Margulis, and the ideas of the pioneers of ecosexuality, Beth Stephens and Annie Sprinkle, who changed land art into the love of the Earth. The parallels between the Earth and the female body in Janina's photographs also resonate with Italian-American artist Suzanne Santoro's efforts to reintroduce the censored female gender into culture in her 1974 photo-essay *Per una espressione nuova* (*Towards New Expression*). This is particularly evident looking at the artist's body cast displayed on the mantelpiece.

Janina's photographs are not mere images, but a form of being, a bodily coexistence of a human and earth. They are inhabited by bodies - ones loved and left behind, ones whipped and desired. These bodies are exploded by proximity, loneliness and lust, by the power of the earth charging the landscapes of bodies. Drifts Gallery thus becomes a guest room and a bedroom, a white cube and a community house; and from the perspective of millennia, a constellation of intimate rock patterns, as the earth writes its own story - the story of a celestial body.

Laima Kreivytė

Janina Sabaliauskaitė (b. 1991, Vilnius) is a photographer and curator working with archival material and analogue photography, based in Newcastle upon Tyne, UK. In 2023, together with Ieva Kotryna Ski, she created the project *Dyke Into*, exhibited on JCDecaux Lithuania's billboards in Vilnius. In 2022, the artist opened her first exhibition, *Sending Love*, at the Northern Gallery for Contemporary Art (Sunderland, UK), and curated a retrospective exhibition of photographer Rimaldas Vikšraitis. In 2020, together with Laura Varžgalytė, Sabaliauskaitė initiated the LGBTQ+ art and news magazine published by the Vilnius Queer Festival Kreivės. She also became co-organiser of the queer feminist festival SapfoFest as of 2017. In the same year, she co-curated (together with Jade Sweeting) an archival exhibition of the magazine On Our Backs and its editor, photographer Phyllis Christopher's work at The NewBridge Project space in Newcastle upon Tyne, UK. In 2023, she was nominated for the North East Culture Visual Artist of the Year Award for her solo exhibition *Sending Love* (the awards to be announced in December 2023).

Curator: Laima Kreivytė

Exhibition Architect: Ieva Cicėnaitė

Text Editing and Translation: Alexandra Bondarev

Graphic Design: Monika Janulevičiūtė

The exhibition is supported by the Lithuanian Council for Culture and Vilnius City Municipality.

1. Agnė. Kaunas, LT, 2023
Sidabro atspaudas / Silver
Gelatin Print, 36 x 29,3 cm
1/8 + 2AP
2. Ajus. Vilnius, LT, 2023
Sidabro atspaudas / Silver
Gelatin Print, 34,5 x 28,1 cm
1/8 + 2AP
3. Ksenija. Pietų Šyldsas, JK /
Ksenija. South Shields, UK, 2023
Sidabro atspaudas / Silver
Gelatin Print, 35,4 x 28,8 cm
1/8 + 2AP
4. Viršuje iš kairės į dešinę:
Aidas, Ajus, Gabrielis
Apačioje iš kairės į dešinę:
Pingvinas, Saša / Top Left to
Right: Aidas, Ajus, Gabrielis
Bottom Left to Right:
Penguin, Saša. Vilnius, LT, 2023
Sidabro atspaudas / Silver
Gelatin Print, 36 x 29,4 cm
1/8 + 2AP
5. Simona. Vilnius, LT, 2023
Sidabro atspaudas / Silver
Gelatin Print, 35,4 x 28,8 cm
1/8 + 2AP
6. Beatričė. Vilnius, LT, 2023
Sidabro atspaudas / Silver
Gelatin Print, 35,7 x 28,4 cm
1/8 + 2AP
7. Dylan. Glazgas, JK / Glasgow,
UK, 2023
Sidabro atspaudas / Silver
Gelatin Print, 36 x 29,2 cm
1/8 + 2AP
8. Kate & Phyllis. Niukaslas
prie Taino, JK / Newcastle upon
Tyne, UK, 2023
Sidabro atspaudas / Silver
Gelatin Print, 35,7 x 29,2 cm
1/8 + 2AP
9. Jordan & Alex. Londonas, JK /
London, UK, 2023
Sidabro atspaudas / Silver
Gelatin Print, 36 x 29 cm
1/8 + 2AP
10. Autoportretas. Pietų
Šyldsas, JK / Self-Portrait.
South Shields, UK, 2023
Sidabro atspaudas / Silver
Gelatin Print, 35,1 x 29,8 cm
1/8 + 2AP
11. Luiza & Justina. Rudamina,
LT, 2023
Sidabro atspaudas / Silver
Gelatin Print, 28,4 x 34,9 cm
1/8 + 2AP
12. Aistė & Vėja I. Vilnius, LT,
2023
Sidabro atspaudas / Silver
Gelatin Print, 34,7 x 28 cm
1/8 + 2AP
13. Aistė & Vėja II. Vilnius, LT,
2023
Sidabro atspaudas / Silver
Gelatin Print, 34,9 x 28,4 cm
1/8 + 2AP
14. Dovilė Dobravolskaitė
dykina ežerą I. Asvejos ežeras,
LT / Dovilė Dobravolskaitė
Dyking the Lake I. Asveja Lake,
LT, 2023
Sidabro atspaudas / Silver
Gelatin Print, 36 x 29,1 cm
1/8 + 2AP
15. Dovilė Dobravolskaitė
dykina ežerą II. Asvejos ežeras,
LT / Dovilė Dobravolskaitė
Dyking the Lake II. Asveja Lake,
LT, 2023
Sidabro atspaudas / Silver
Gelatin Print, 35,9 x 29,2 cm
1/8 + 2AP
16. Dovilė Dobravolskaitė
dykina ežerą III. Asvejos ežeras,
LT / Dovilė Dobravolskaitė
Dyking the Lake III. Asveja
Lake, LT, 2023
Sidabro atspaudas / Silver
Gelatin Print, 35,1 x 28,7cm
1/8 + 2AP
17. J.S. Botagas / J.S. Flogger
18. J.S. Antrankių fotograma /
J.S. Handcuff Photograph, 2023
19. Aistros portretas / Portrait
of Passion, 2015
Gipsas / Plaster
15,5 x 10 cm
20. Oda prie odos, mūsų
apgamai. Kurta meilėje su
Jade Sweeting. Niukaslas prie
Taino, JK / Skin to Skin, Our
Birthmarks. Created in Love
with Jade Sweeting. Newcastle
upon Tyne, UK, 2018
Sidabro atspaudas / Silver
Gelatin Print, 27 x 23 cm
2/8 + 2AP
21. Oda prie odos II. Kurta
meilėje su Jade Sweeting.
Niukaslas prie Taino, JK /
Skin to Skin II. Created in Love
with Jade Sweeting. Newcastle
upon Tyne, UK, 2018
Sidabro atspaudas / Silver
Gelatin Print, 19,8 x 21,4 cm
1/8 + 2AP
22. Erotinis, jautrus, gamtos
kūnų peizažas I. Pietų Šyldsas,
JK / Erotic, Sensual, Landscape
Body I. South Shields, UK, 2023
Sidabro atspaudas / Silver
Gelatin Print, 40 x 27,2 cm
1/8 + 2AP
23. Erotinis, jautrus, gamtos
kūnų peizažas II. Pietų Šyldsas,
JK / Erotic, Sensual, Landscape
Body II. South Shields, UK, 2023
Sidabro atspaudas / Silver
Gelatin Print, 40,1 x 27,4 cm
1/8 + 2AP
24. Meilės guolis I. Kurta meilėje
su Dovile Lapinskaite /
Love Nest I. Created in Love
with Dovilė Lapinskaitė, 2022
Sidabro atspaudas / Silver
Gelatin Print, 27,4 x 40,1 cm
1/8 + 2AP
25. Meilės guolis II. Kurta
meilėje su Dovile Lapinskaite /
Love Nest II, Created in Love
with Dovilė Lapinskaitė, 2022
Sidabro atspaudas / Silver
Gelatin Print, 26,8 x 40,2 cm
1/8 + 2AP
26. Meilės guolis III. Kurta
meilėje su Dovile Lapinskaite /
Love Nest III. Created in Love
with Dovilė Lapinskaitė, 2022
Sidabro atspaudas / Silver
Gelatin Print, 27,2 x 40 cm
1/8 + 2AP
27. Erotinis, jautrus, gamtos
kūnų peizažas III. Pietų
Šyldsas, JK / Erotic, Sensual,
Landscape Body III. South
Shields, UK, 2023
Sidabro atspaudas / Silver
Gelatin Print, 40,2 x 26,8 cm
1/8 + 2AP
28. Aistės ranka / Aistė's Hand.
Vilnius, LT, 2023
Sidabro atspaudas / Silver
Gelatin Print, 34,9 x 28,3 cm
1/8 + 2AP

